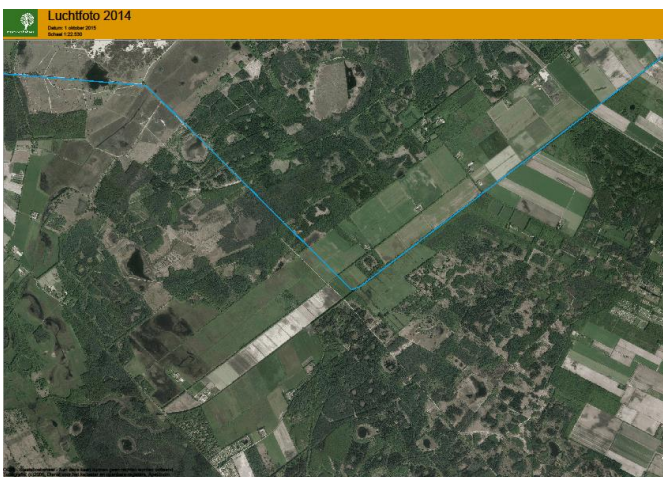

Pilot Uitmijnen Oude Willem – nieuwsbrief najaar 2017

Natuur ontwikkelen

De Oude Willem is een landbouwenclave van ruim 450 hectare in het Drents-Friese Wold.

Recent zijn de laatste gronden in de Oude Willem aangekocht. Doel is om hier natuur te gaan ontwikkelen. De maatregelen op het gebied van natuur, water, bodem, recreatie en landschap zijn beschreven in het inrichtingsplan Oude Willem.

Van landbouwgrond natuur maken

Om landbouwgrond geschikt te maken voor natuurontwikkeling, moeten de voedingsstoffen verwijderd worden. Dit verschrallen of verarmen van de grond kan op verschillende manieren. Eén manier is het afgraven van de bovenste grondlaag, waar de voedingsstoffen inzitten. Afgraven van deze laag is een snelle manier om landbouwgronden geschikt te maken voor natuurontwikkeling. Dit was het oorspronkelijke plan voor de Oude Willem. Een gevolg daarvan zou echter zijn dat de Oude Willem lager komt te liggen dan de omgeving. Het grondwater zou dan hiernaartoe gaan stromen. Uit onderzoek bleek dat een aantal vennen in de omgeving van de Oude Willem daardoor ernstig zou verdrogen. Daarom is een alternatief plan ontwikkeld: de resterende

landbouwgronden in de Oude Willem worden uitgemijnd (zie kader).

Wat is uitmijnen?

In landbouwgebieden werd veel fosfaat gebruikt. Veel fosfaat in de grond zorgt voor eenzijdige plantengroei. Bij het ontwikkelen van nieuwe natuurgebieden, wil men graag veel biodiversiteit. Het fosfaat moet daarom uit de grond gehaald worden. Een manier om dit te bereiken, is uitmijnen. Bij uitmijnen verarm je de bodem door voedingsstoffen af te voeren via gewassen, zoals grasland. Door het gewas te maaien en af te voeren uit het gebied, verdwijnen de voedingsstoffen. Bij landbouwkundig gebruik wordt de bodem na de oogst weer aangevuld door te bemesten. Ook bij uitmijnen worden meststoffen toegediend, maar daarbij worden alleen meststoffen toegediend die geen fosfaat bevatten.

Uitmijnen met drie typen grasland

In de Oude Willem worden drie verschillende typen grasland toegepast om te verschrallen:

- agrarische graslanden met Engels raaigras
- gras-klover mengsels
- natuurgraslanden

Klavers zorgen voor binding van stikstof vanuit de lucht. Daardoor hoeft er minder bemest te worden. Vanuit de agrariërs is er behoefte aan verschillende graslandtypen, afhankelijk van hun bedrijfsvoering (biologisch, melkveebedrijf, akkerbouwbedrijf, e.d.).

Plan per perceel

De uitgangssituatie in het gebied is niet overal gelijk. Voor alle percelen in het gebied is een bemestings- en bekalingsadvies voor uitmijning opgesteld. Dit advies is gebaseerd op grondonderzoek, gewas en gewenste voedingswaarde van de bodem voor optimale gewasgroei.

Verrichte werkzaamheden

In de periode 2015 - 2017 zijn percelen ingezaaid met grasklaver, bemest met stikstof en kali, bekalkt en zo vaak mogelijk gemaaid.

Van een aantal percelen zijn monsters verzameld, waarin de minerale samenstelling van het afgevoerd gewas is bepaald. In combinatie met informatie over het aantal balen en het gewicht per baal, kon hiermee een inschatting van de fosfaatonttrekking worden gemaakt. De fosfaatonttrekking op de percelen varieerde tussen de 8 en 85 kg fosfaat/ha.

Ook zijn er enkele activiteiten geweest, zoals een veldsymposium en een scholenproject met het Stellingwerf College Oosterwolde.

Leerproces: meten is weten

Het uitmijnen van de Oude Willem wordt gedurende een periode van vijf jaar (2015-2019) intensief gevolgd. Doel is om te leren hoe en hoe snel het uitmijnen verloopt en bij uiteenlopende omstandigheden te bepalen welk graslandtype het beste toegepast kan worden.

Tegelijkertijd is het een algeheel leerproces voor alle betrokkenen. Nog niet eerder werd uitmijnen op zo'n grote schaal toegepast, met betrokkenheid van zo veel agrariërs, vandaar dat het als pilotproject is opgezet.

Kennisuitwisseling verloopt via een werkgroep met beheerders, verpachters en beleidmakers en via pachtersbijeenkomsten.

Pachtersbijeenkomst met demonstratie van een combicut (onkruidmaaier dat zachte en harde stengels onderscheid)

Om de resultaten van de pilot te kunnen volgen worden de ontwikkelingen binnen de Oude Willem op 10 locaties gemeten. Ieder jaar wordt een vegetatiekartering gemaakt om de veranderingen in de vegetatie vast te leggen.

Markering proefvak tijdens vegetatiekartering

Aan het einde van de onderzoeksperiode (2019) wordt opnieuw een bodemonderzoek verricht om het uiteindelijke resultaat van de pilot in beeld te kunnen brengen.

Onderdeel van project LIFE

De pilot 'Uitmijnen Oude Willem' is onderdeel van het project LIFE *Going up a level* en wordt uitgevoerd in opdracht van Bestuurscommissie Oude Willem.

Meer informatie is te vinden op de website: www.nationaalpark-drents-friese-wold.nl/life-n2000

Voor meer informatie kunt u terecht bij:

Namens opdrachtgever: Prolander – Anja de Vries
telefoon 06 52 40 11 99

Adviesbureau Antea Group- Afke Goosen
telefoon 06 20 53 88 53

Nutriënten Management Instituut - Romke Postma
telefoon 06 46 02 07 76.